

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖ
PAŽYMA**

**DĖL VYRIAUSYBĖS 2003 M. KOVO 3 D. NUTARIMO NR. 277 „DĖL ĮMONIŲ, VEIKIANČIŲ
ENERGETIKOS SRITYJE, ENERGIJOS AR KURO, KURIŲ REIKIA ELEKTROS IR ŠILUMOS
ENERGIJAI GAMINTI, PIRKIMŲ TAISYKLIŲ“ PAKEITIMO PROJEKTO (TAP-19-739)**

2019-05-15 Nr. NV-1336

Vilnius

Projekto rengėjas: Energetikos ministerija.

Projekto tikslas: sukurti palankesnes sąlygas reguliuojamiems šilumos gamintojams sudaryti tiesioginius dvišalius biokuro sandorius ir užtikrinti, kad įstatymuose nustatčius energijos išteklių biržos pirmenybę, ne biržoje sudaromų sandorių rinka toliau sklandžiai veiktų.

Dabartinė padėtis:

Energijos išteklių rinkos įstatymo Nr. XI-2023 8, 13, 17, 191 ir 281 straipsnių pakeitimo įstatyme (toliau – Įstatymas), kuris įsigalios 2019 m. birželio 1 d., bus nustatyta, kad prievolė teikti pirmenybę energijos išteklių biržai būtų numatyta ne tik šilumos tiekėjams ir reguliuojamiems nepriklausomiems šilumos gamintojams, bet visiems šilumos aukciono dalyviams. Taip pat minėtame įstatyme bus supaprastinta energijos išteklių rinkos dalyvių kontrolė ir nustatyti įpareigojimai viešinti informaciją apie energijos išteklių rinkoje sudaromus tiesioginius dvišalius sandorius.

Pagal esamą reglamentavimą, yra sudarytos nevienodos sąlygos rinkos dalyviams konkuruojant dėl energijos išteklių ir prisidedant prie vidutinės energijos išteklių biržos kainos formavimo. Reguluojamiems šilumos gamintojams teisės aktai nustato neproporcingai ilgus terminus ir sudėtingas procedūras tiesiogiai sudaryti biokuro sandorius, tačiau kitą vertus, supaprastinus sąlygas greičiau sudaryti tiesioginius dvišalius sandorius, gali sumažėti tokių sandorių kontrolė. Atsižvelgiant į tai, teikiamu nutarimo projektu pareiga teikti pirmenybę energijos išteklių biržai nustatoma šilumos tiekėjams, elektros energijos gamintojams, šilumos aukciono dalyviams ir bendriems šilumos ir elektros energijos gamintojams, įsigyjantiems energiją ir (ar) kurą elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti. Tuo pačiu siūloma supaprastinti energijos išteklių rinkos dalyvių kontrolę ir viešinti informaciją apie energijos išteklių rinkoje sudaromus tiesioginius dvišalius sandorius, taip pat sutrumpinti terminus ir supaprastinti sąlygas sudaryti tiesioginius ekonomiškai naudingesnius dvišalius sandorius.

Įtvirtinus skaidrias, aiškias ir vienodas procedūras, bus formuojama reali vidutinė biokuro biržos kaina, kuri užtikrins ne tik pagrįstą šilumos kainą, bet ir gaminamos ar superkamos šilumos didžiausią leistiną viršutinę šilumos kainos ribą.

Renkant duomenis apie tiesiogiai sudaromus dvišalius sandorius ir viešinant apibendrintus duomenis apie juos, bus užtikrinama šių sandorių kontrolė ir bus daroma teigiama įtaka rinkai formuojant tiesiogiai sudaromų dvišalių sandorių biokuro kainą.

Supaprastinus tiesioginių dvišalių sandorių sudarymo procedūras, rinkos dalyviai bus skatinami siekti sudaryti ekonomiškai naudingesnius sandorius. Nutarimu teikiami supaprastinimai apima: padidinama pirkimo, kuomet nereikia sudaryti pirkimų komisijos, vertė, numatoma galimybė įsigyti biokurą dvišalių santykių pagrindu, jei nėra įvykdomi biržos susitarimai iš pardavėjų pusės, sutrumpinamas pasiūlymų pateikimo terminas, nustatyti, kad tuo atveju, kai biokuras perkamas 15 proc. mažesne kaina, nei biržos vidutinė, gali būti organizuojamos neskelbiamos derybos ir pan.

Prognozuojama, kad ilgalaikiai (pusmečio arba metų trukmės) tiesiogiai sudaryti dvišaliai sandoriai tarp verslo riziką galinčių prisiimti subjektų ir toliau bus sudaromi ne per energijos išteklių biržą. Trumpalaikių sandorių poveikis rinkos dalyviams dėl trumpų įvykdymo terminų ir mažų prievolių užtikrinimo priemonių rinkos dalyviams bus minimalus.

Projekto tikslas:

- Įgyvendinant Įstatymo nuostatas, sudaryti galimybes energijos išteklių rinkos dalyviams vienodomis sąlygomis konkuruoti biokuro rinkoje naudojantis skaidria, aiškiai sureguliuota ir nediskriminaciniais pagrindais veikiančia centralizuota prekybos energijos ištekliais birža;
- Supaprastinti sąlygas greičiau sudaryti tiesioginius ekonomiškai naudingesnius dvišalius sandorius;
- Atsižvelgiant į priimtą Įstatymą ir Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymą, atlikti redakcinius pakeitimus.

Derinimas: nutarimo projektas derintas su Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija. Viešųjų pirkimų tarnyba, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija, Lietuvos nepriklausomų šilumos gamintojų asociacija, Lietuvos biomasės energetikos asociacija LITBIOMA, BALTPool UAB, pastabas ir pasiūlymus taip pat pateikė VĮ „Visagino energija“, AB „Vilniaus šilumos tinklai“, UAB „Danpower Baltic“. 2019 m. kovo 20 d. suorganizuotas tarpinstitucinis pasitarimas, kuriame suderinta dalis pateiktų pasiūlymų. Papildomai pateiktos pastabos įvertintos pridedamoje derinimo pažymoje: didžioji dalis pastabų pateikta šilumos gamintojų (ir tiekėjų) įmonių. Viso šios pastabos apima pasiūlymus dar labiau supaprastinti pirkimų tvarką terminų, pasirenkamo derybų būdo,

sumos ir t. t. atžvilgiu. Energetikos ministerijos į pastabas pateikiami neatsižvelgimo argumentai laikytini pagrįstais.

Dalykinio vertinimo išvada:

Siūlytina nutarimo projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Politikos įgyvendinimo grupės patarėja

Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė